Vestul sălbatic pe scena Metropolitanului

Costin Popa – 13 ianuarie 2011)

La exact o sută de ani de la premiera absolută pe care a găzduit-o, marele teatru liric din New York a reluat la finele lui 2010 producția mai veche a lui Giancarlo del Monaco cu „Fata din Far West" de Puccini. Ultimul spectacol al seriei a fost transmis live la cinematograf, în acest început de 2011. Și în România, deocamdată la București și Timișoara. Așteaptă cu nerăbdare, Clujul!

Afişul de acum un secol cumulase nume legendare. Este suficient să amintesc de Enrico Caruso în rolul lui Dick Johnson, de Arturo Toscanini la pupitru, de soprana Emmy Destinn (Minnie), de baritonul Pasquale Amato (Jack Rance). Însuşi compozitorul asistase la premieră. Pentru veacul nostru, Metropolitanul a ales unul dintre cele mai bune cast-uri disponibile. Opusul puccinian reclamă voci tutelare, personalități puternice, actori dedicați, aşa încât s-a recurs, în primul rând, la Deborah Voigt, glorie a Americii pentru roluri wagneriene și straussiene, aici oferindu-i-se confruntarea tot cu o partitură pretențioasă, plină de seve diverse, de la liric la dramatic.

Deborah Voigt

Acum, la deplină maturitate artistică, Deborah Voigt porneşte de la sorgintea unei voci lirice, evoluată prin ştiinţă, către abordarea în siguranţă a unor severe desene vocale acute, de forţă. Dificila scriitură a lui Puccini, ce prefigurează rolul mortal al Principesei Turandot ce avea să apară 14 ani mai târziu, reclamă şi atacuri extreme de sunet, strălucitoare şi spectaculoase. Fără să aibă patina italiană de frază a Renatei Tebaldi sau incisivitatea impresionantă a Birgitei Nilsson, repere memorabile venite din partea unor interprete ilustre din trecut, Deborah Voigt a captivat prin abilitatea de a rezolva cu elocvenţă întreaga ţesătura înscrisă pe portativ, de a-i conferi expresivitate, fapt ce s-a regăsit şi în agreabila prezenţă scenică.

În lumea aspră a Vestului sălbatic, Minnie... Voigt are candoare, luminozitate, sinceritate și cuceritoare căldură. Prin ea, la final, triumful bunătății și iubirii este asigurat. Pentru că, precum „Turandot", „Fata din Far West" propune o tramă cu happy-end, iar în spectacolul de la Met, soprana titulară l-a prefigurat de la prima apariție pe platou. Relaționarea ei cu personajele ce întrupează avizi și frustrați căutători de aur a fost chiar idilică, mai ales în contextul în care este asiduu curtată și accesele de gelozie pândesc la tot pasul.

Am văzut-o acum pe Deborah Voigt în scenă pentru prima dată după momentul 2004. Se știe că în acel an, la Opera Regală Covent Garden din Londra, Christof Loy a recuzat-o pe supraponderala soprană pentru apariția în „Ariadna la Naxos" de Richard Strauss. Managementul teatrului a venit în întâmpinarea rigorilor regizorului și artista a trebuit să plece, consfințind prima întâmplare de acest gen din istoria liricii. S-a supus unei grele și riscante – pentru un cântăreț - operații de by-pass stomacal, în urma căreia a pierdut nu mai puțin de... 45 de kilograme! Cu silueta practic normalizată, Debbie Voigt a revenit rapid în teatre și, ambițioasă, mai întâi la Covent Garden, chiar în producția din care fusese eliminată. Acum, la 50 de ani și vârf de carieră, se pregătește pentru marea confruntare a abordării Brünnhildei din **Tetralogia** wagneriană la Metropolitan.

Marcello Giordani și Deborah Voigt

În spectacolul cu „Fata din Far West”, partenerul sopranei americane a fost, în rolul banditului Dick Johnson, sicilianul Marcello Giordani, artist cu robustețe în alură și voce. Eroul său este mai mult rigid și atitudinea își pune amprenta pe glas. Cântă liniar și cu prea puțină pasiune, cu minimă dăruire dar cu maximă... uniformitate. Părea că recompensa care s-a pus pe capul lui și teama de a nu fi prins l-au marcat chiar în clipele de tandrețe cu Minnie. Păcat de tensiunea și clocotul interior pe care melodica pucciniană le picură în vocea de tenor! Celebra arie „Ch’ella mi creda libero e lontano” s-a derulat cu frazare optimă dar cele două note de Si bemol acut puteau fi culminații mai convingătoare. Bine era și dacă efortul pentru emiterea lor n-ar fi periclitat sonoritatea registrului grav în pasajele imediat următoare.

Un efort similar s-a simțit și în tălmăcirile lui Lucio Gallo, bariton cu un trecut mozartian important dar la care trecerea către literatura veristă se arată problematică. Duritatea de stâncă a șerifului Jack Rance a răzbătut prea puțin din culoarea vocii lui Gallo, din expunerea tiradelor violente cu care compozitorul i-a înzestrat discursul.

Încă 15 personaje mai compun distribuția opusului puccinian. Remarc prezențele baritonului Dwayne Croft (Sonora), artist fost în prima linie a Metropolitanului, retras acum către roluri episodice, ca și a tânărului bas Oren Gradus, Jake Wallace.

O foarte bună impresie a lăsat șeful de orchestră Nicola Luisotti, baghetă vivace și sigură, autoare a unei lecturi echilibrate, dinamice și cu admirabil flux epic, într-o scriitură de extraordinară densitate, cu orchestrație savantă și împletire masivă cu ansamblul coral, în primul și chiar al treilea act. O dată în plus, „Fata din Far West” s-a dovedit un crochiu pe care Puccini l-a folosit pentru desăvârșita desfășurare de forțe din „Turandot”.

Scenă din primul act

Lucio Gallo și Deborah Voigt

Marcello Giordani

De două decenii, de când datează producția, regia lui Giancarlo del Monaco, decorurile și costumele lui Michael Scott, țin afișul. Este o mizanscenă pe placul americanilor... cinematografică, detaliată, narativă. Totul este servit pe tavă. Și atmosfera de bar californian, și caii, și șeile sau lasourile, și ninsoarea din munți, și picăturile de sânge ale lui Johnson care cad din podul cabanei lui Minnie, și strada mare cu spânzurătoarea improvizată dar cu funia gata pregătită și minuțios manufacturată... Nu ne rămâne nimic de imaginat, stimulii lâncezesc. Surprinzătoare a fost ideatica lui del Monaco, nu o dată campion al montărilor incitante. Probabil

că l-a convins spiritul spectatorului american al începutului anilor ´90 care, fie vorba între noi, nu s-a schimbat prea mult până azi.

Un titlu cu atâtea personaje, inclusiv coriști, o montare atât de amănunțită, o mișcare atât de diversă necesită întreținere perfectă. N-aș spune că spectacolul a rezistat foarte bine în timp. Mă gândesc îndeosebi la schematismul scenelor de ansamblu care le afectează cursivitatea. Așa încât, dacă socotim că anterioara montare pe scena Metropolitanului, datorată lui Henry Butler, a durat zece ani, înseamnă că aceleia semnate de Giancarlo del Monaco i-a venit de mult sorocul.